

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Klassiõpetaja õppekava

Evelina Aništšenko
KLASSIÕPETAJATE ARVAMUSED MUUKEELSETELE ÕPILASTELE EESTI KEELE
ÕPETAMISEST JA ÕPPEVARAST
Magistritöö
Evelina Aništšenko

Juhendaja: algõpetuse didaktika ja praktika nooremlektor Esta Sikkal

Tartu 2024

Kokkuvõte

Klassiõpetajate arvamused muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamisest ja õppevarast

Eesti keele kui teise keele õpetamisele on seni pööratud üsna vähe tähelepanu, kuid seoses muukeelsete õpilaste arvu kasvuga ja üleminekuga täielikult eestikeelsele õppele Eesti koolides, vajavad keeleõppemeetodid ja õppevara suuremat tähelepanu. Käesoleva magistritöö eesmärgiks on teada saada, kuidas klassiõpetajad õpetavad muukeelseid õpilasi ja mida nad arvavad eesti keele kui teise keele õppevarast. Uuringu läbiviimiseks kasutati kvalitatiivset meetodit ning poolstruktureeritud intervjuu käigus intervjueriti kuus õpetajat, kes jagunesid Tallinna, Tartu ja Võru linna koolide vahel. Tulemustest selgus, et õpetajad kasutavad eesti keele kui teise keele õpetamisel peamiselt kommunikatiivset õppemeetodit. Õpetajate arvates vajab olemasolev õppevara kaasajastamist, diferentseerimist ja ülesandeid, mis arendaksid ja toetaksid õpilaste suhtlemisoskusi.

Võtmesõnad: muukeelne õpilane; eesti keel teise keelena; õppevara

Abstract

Primary School Teachers' Opinions on Teaching Estonian as a Second Language to Multilingual Students and on Educational Materials

Teaching Estonian as a second language has received relatively little attention, but with the increase in the number of multilingual students and the transition to fully Estonian-speaking education in Estonian schools, language teaching methods and educational materials require more focus. The aim of this master's thesis is to find out how primary school teachers teach multilingual students and what they think about the teaching materials for Estonian as a second language. The study was conducted using qualitative methods and semi-structured interviews with six teachers from schools in Tallinn, Tartu, and Võru. The results revealed that teachers primarily use communicative teaching methods for teaching Estonian as a second language. According to the teachers, the existing educational materials need modernization, differentiation, and tasks that develop and support students' communication skills.

Key words: bilingual student; Estonian as a second language; educational materials

Kokkuvõte	2
Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1. Muukeelse õpilase mõiste ja muukeelsed õpilased Eesti koolides	5
1.2. Muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamiseks kasutatavad meetodid	6
1.3. Muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamiseks loodud õppevara	8
1.3.1. Muukeelsetele õpilastele keeleõppe õppevara loomise kriteeriumid	9
2. Töö uurimisprobleem, eesmärk ja uurimisküsimused	11
3. Metoodika	12
3.1. Valim	12
3.2. Andmekogumine	13
3.3. Andmeanalüüs	14
4. Tulemused	15
4.1. Meetodid ja keeleõppe lähenemisviisid	15
4.2. Õppevara	18
4.3. Õppevara uuendamise vajadus	20
5. Arutelu	22
Tänuõnad	25
Autorsuse kinnitus	25
Kasutatud kirjandus	26
<i>Lisa 1. Olemasolev õppevara</i>	<i>31</i>
<i>Lisa 2. Veebipõhised õppevarad</i>	<i>36</i>
<i>Lisa 3. Keeleõpet toetavad mängud</i>	<i>37</i>
<i>Lisa 4. Õppevara olulisemad kriteeriumid.</i>	<i>39</i>
<i>Lisa 5. Intervjuu kava</i>	<i>44</i>

Sissejuhatus

Eestis on tänapäevaks erinevatest rahvustest inimesi rohkem kui kunagi varem. 2021. aasta rahvaloenduse andmetel elab Eestis 211 eri rahvusest inimesi, nendest 69,4% on eestlased (Statistikaamet, 2021). Viimaste aastate jooksul, alates 2022. a seoses sõjalise kriisiolukorra tekkega on Eestisse märgatavalt juurde tulnud Ukraina päritoluga õpilasi, kes jagunevad lasteaedade, üldhariduskoolide ja muude haridusasutuste vahel (Haridussilm, 2024). Haridus- ja Teadusministeerium töötas välja tegevuskava, mis käsitleb üleminekut täielikult eestikeelsele õppele koolides ja koolieelsetes lasteasutustes ning antud tegevuskava sai 1. oktoobril 2022. aastal valitsuse poolt heakskiidu. Eelnevalt nimetatud muutustest tulenevalt on muukeelsetele õpilastele eesti keele kui teise keele õppe toetamise vajadus üha suuremaks kasvanud.

Haridusasutused seisavad seetõttu silmitsi üha suuremate väljakutsetega, et tagada kõigile õpilastele kvaliteetne haridus ja õppevara (Saar & Mõttus, 2018). Muukeelsed õpilased ei tohiks õpingutes olla piiratud ainult oma keelelise päritolu ja kultuurilise taustaga, vaid neil peaks olema võimalus edukalt õppida uut keelt uues riigis (Butler, 2002; Eesti Vabariigi Põhiseadus, 1992; Wei, 2007). Muukeelsete õpilaste integreerimine haridussüsteemi on pidevalt olnud mitmetes Euroopa riikides päevakorras, sealhulgas Eestis (Eurydice Report, 2019; Kitsnik, 2018; Klaas-Lang & Reile, 2019).

Muukeelsetele õpilastele teise keele õpetamine koolis on oluline teema, mida on laialdaselt uuritud ja arutatud, nii Eestis (Argus *et al.*, 2021; Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap, 2020; Saar & Mõttus, 2018) kui ka välismaal (Baker, 2011; Butler, 2002; Cummins, 2021; Ellis, 2008). Mitmed teadlased on välja toonud enda uurimustes näiteid erinevatest meetoditest, mis hõlbustavad keeleõppe protsessi, millest üks laialdasemalt levinud on kommunikatiivne lähenemine (Argus *et al.*, 2021; Butler, 2011; Farell & Jacobs, 2020; Meyer, 2010; Savignon, 2017). Muukeelsete õpilaste keeleõppe toetamiseks ja Eesti haridussüsteemi integreerimiseks on loodud mitmesugust õppevara, mis hõlmab endas õpikuid, töövihikuid, sõnastikke, digitaalseid materjale ja mängu (Haridus- ja Noorteamet 2022a; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a), mis hetkel on liialt laiali paisatud (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022b). Materjalid on kohandatud vastavalt õppijate vanusele, keeleoskuse tasemele ja õppesisu nõuetele (Haridus- ja Noorteamet 2022; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a).

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Muukeelse õpilase mõiste ja muukeelsed õpilased Eesti koolides

Eestis on kasutusele võetud termin *muukeelne laps*, kuid mujal maailmas kasutatakse sellist terminit nagu *kakskeelne laps* ehk *bilingual child*, mis muu maailma mõistes tähendab samuti last, kelle kodukeel erineb õpitavast keelest (Baker, 2011; Wei, 2007). Haridus- ja Noorteameti (2022) kodulehelt võib välja lugeda, et *muukeelne laps* on laps, kelle kodukeel on õppekeelest erinev. Mitmed teised teadlased määratlevad muukeelset õpilast kui last, kes kasvab üles kahe või enam keelega (Wei, 2007; Yip & Matthews, 2007). Cummins (2021) kasutab mõistet *plurilingual student* ehk *mitmekeelne õpilane*. Seeläbi rõhutab ta, et mitmekeelsed õpilased omavad dünaamiliselt põimunud ja integreeritud keeleoskusi. Käesoleva töö autor kasutab edaspidi töös Eestis kasutusele võetud terminit “muukeelne laps”.

Wei (2007) rõhutab, et muukeelsete laste keeleline ja kultuuriline mitmekesisus on üha enam tunnustatud kui rikkus ja võimalus. Muukeelseid õpilasi ei tohiks piirata nende keelelise päritolu ja kultuuriga, vaid tuleb aidata neil edukalt uut keelt õppida, et saavutada keeleline ja kultuuriline edu (Butler, 2002; Wei, 2007). Muukeelsed õpilased õpivad eesti keelt teise keelena selleks, et integreeruda Eesti ühiskonda ja saavutada edu nii õppetöös kui ka koolivälises elus (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024b).

2022. aasta seisuga õpib eesti õppekeelega koolides 18 020 vene emakeelega õpilast, 4941 muu emakeelega õpilast ning 79 õpilast, kelle emakeel on teadmata, ülejäänud õpilased õpivad kas vene- või muu õppekeelega koolis (Statistikaamet, 2022). 2022. aastal Ukrainas alanud sõja tõttu on 08.01.2024 aasta seisuga Eesti haridussüsteemis registreeritud 9130 Ukraina õpilast, kellest 6007 õpivad eestikeelsetes koolides, 324 keelekümbluskoolides, 2753 õpilast õpivad vene keele õppekeelega koolides ning 46 ingliskeelsetes õppeasutustes (Haridussilm, 2024). Eelnevalt välja toodud statistikast võib järeldada, et eesti õppekeelega koolides õpib palju muukeelseid õpilasi, kes vajavad keelelist tuge ning kellele tuleb tagada võrdsed õppimisvõimalused (Eesti Vabariigi Põhiseadus, 1992).

Eesti põhikooli riikliku õppekava (Riigi Teataja, 2011) kohaselt on eestikeelses põhikoolis õppivatele muukeelsetele õpilastele lubatud õppida eesti keelt “Eesti keel teise

keelena” õppekava järgi, eeldusel, et eesti keele tundide mahtu tõstetakse esimeses kooliastmes samale tasemele, nagu seda eeldatakse eesti keele ainekava puhul (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a). Põhikooli lõpuks on ootus, et muukeelsed õpilased omandavad piisava eesti keele oskuse, et saada eestikeelses keskkonnas iseseisvalt hakkama ja jätkata oma edasist haridusteed (Riigi Teataja, 2011). Seoses eestikeelsele õppele üleminekul võttis Eesti Vabariigi Riigikogu 12.12.2022. aastal vastu “Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” muutmise seaduse, mis jõustub 01.09.2024 (Riigi Teataja, 2022).

1. oktoobril 2022 kiitis valitsus heaks Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt välja töötatud tegevuskava, mis puudutab üleminekut täielikult eestikeelsele õppele koolides ja koolieelsetes lasteasutustes, mis saab ametlikult alguse 2024/2025 õppeaastal lasteaedades ning 1. ja 4. klassides ning kogu ülemineku protsess kestab 2030. aastani. Selle eesmärk on tagada kõigile õpilastele, sõltumata emakeelest, head eestikeelset õpet ja eesti keele omandamise võimalust, laiendades tulevikus oma valikuvõimalusi ning saades osa Eesti kultuuri- ja väärtusruumist oma identiteeti kaotamata (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a).

Kokkuvõtteks võib öelda, et eesti õppekeelega koolides õpib suur hulk muukeelseid õpilasi, kellest suurem osa on vene või ukraina päritoluga. Seoses eestikeelsele õppele üleminekul tuleb tagada muukeelsetele õpilastele eesti keele kui teise keele kvaliteetne õppimisvõimalus ja individuaalne lähenemine.

1.2. Muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamiseks kasutatavad meetodid

Muukeelsete õpilaste eesti keele õpetamiseks on koolides kasutusele võetud mitmeid erinevaid meetodeid (Haridus- ja Noorteamet, 2022a). Nendest üks populaarsemaid on kommunikatiivne lähenemisviis (Butler, 2011; Farrell & Jacobs, 2020; Meyer, 2010). Selline lähenemine eeldab aktiivset osalust õppimisprotsessis ning julgustab keele õppijaid suhtlema õpitavas keeles (Butler, 2011; Savignon, 2017).

Kommunikatiivsusel on muukeelsetele õpilastele uue keele õpetamisel oluline roll, sest õpilane omandab kõige paremini keelt keelekeskkonnas suheldes (Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap 2020; Savignon, 2017). Kommunikatiivne õpetamisviis keskendub õppijate praktilisele suhtluspädevusele ning kujundab õpilaste suulise kõne oskust eesti keeles (Argus *et al.*, 2021; Padrik & Hallap, 2020). Selline lähenemine hõlmab ülesandepõhist keeleõpet, mille eesmärk on

muukeelsete õpilaste praktiliste suhtluspädevuste arendamine (Butler, 2011; Padrik & Hallap, 2020; Savignon, 2017). Õpilastele antakse praktilisi keelekasutusülesandeid, mis soodustavad suhtlemist õpitavas keeles, aidates neil arendada suhtluspädevusi ja tõsta keelelist enesekindlust (Kitsnik, 2018; Savignon, 2017). Aktiivne osalemine õppetöös sõltub suuresti õpilaste motiveeritusest, mis omakorda sõltub õppetegevuste ja õppevara autentsusest (Brophy, 2004; Kitsnik 2019; Padrik & Hallap, 2020; Stansbury, 2011). Õpetaja roll on luua õpikeskkond, kus õpilased osalevad aktiivselt õppetöös, suhtlevad ja osalevad rollimängudes elulistel teemadel, samal ajal kartmata eksida. Oluline on antud olukorras suhtlemine ja eneseväljendus, mitte keelekasutuse korrektsus (Kihlevelt, 2022; Richards & Schmidt, 2010). Kommunikatiivne lähenemine hõlmab endas mitmeid meetodeid, sealhulgas mängustamist, mis teeb sõnavara ja grammatika õppimise õpilastele põnevamaks, kaasates neid rohkem õppetöösse (Kitsnik, 2019).

Mängustamine ehk *gamification* on termin, mis tähendab, et mängulisi elemente rakendatakse mitte-mängulistest tegevustes, kaasa arvatud keeleõppes, mis muudab keeleõppe protsessi nauditavamaks, suurendades õpilaste motivatsiooni keele omandamisel (Caponetto *et al.*, 2014). See meetod on kõige tõhusam, kui õpilaste sisemine motivatsioon on aktiveeritud, näiteks läbi improvisatsiooni ja rollimängude, mis võimaldavad õpilastel rakendada oma loovust ja loomingut (Kitsnik, 2019).

Improvisatsioon on ettekirjutatud dialoogidest palju efektiivsem viis keeleõppeks, sest õpilastel on võimalik väljendada ennast soovi kohaselt ja oskuste põhised (Caponetto *et al.*, 2014). Improvisatsioon paneb õpilasi ootamatusse olukorda, kus nad on sunnitud hakkama saama, võttes kasutusele loovuse ja loogika, mis on võrreldav päriseluga (Kitsnik, 2019). Sisemise motivatsiooni säilitamiseks on oluline õpilasi premeerida ja tunnustada (Centar, 2018; Hassan *et al.*, 2019). Tagasiside, mis annab õpilastele ülevaate nende arengust, on mängustamise juures üks oluliseim element (Dichev *et al.*, 2014). Mängustamist saab rakendada igas õppeaines (Caponetto *et al.*, 2014), võimaldades ühendada seda ka LAK-õppega.

LAK-õpe on teise keele õpetamise meetod, kus õpilased omandavad uut keelt läbi õppeainete õppimise ning selle lähenemisviise ja praktikaid on võimalik rakendada igas koolis (Cummins, 2021; Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). LAK-õppel on mitu erinevat lähenemisviisi, millest üks enim kasutatud on keelekümbuslik lähenemine (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023; Kebbinau, 2022).

Keelekümbus on teise keele õpetamise lähenemisviis, mis aitab muukeelsetel õpilastel

omandada uut keelt, samal ajal kahjustamata emakeele oskust (Mhathuna, 2008; Potowski, 2007). Keelekümbeluse abil saab õpetada muukeelseid õpilasi suhtlema teises keeles sama vabalt nagu oma koduses keeles (Lambert, 2014). Seoses eestikeelsele õppele üleminekul Eesti koolides soovivad Haridus- ja Noorteamet (2022b) lasteaedadel ja üldhariduskoolidel eesti keele kui teise keele õpetamisel rakendada keelekümbeluse programmist väljakujunenud keelekümbeluse metoodika võtteid, mille toetamiseks on välja töötatud erinevaid soovitusi ja põhjalikke ülevaateid (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a).

Kokkuvõttes võib öelda, et teise keele omandamisel on oluline roll kommunikatiivsel lähenemisel, kuna see keskendub praktilisele keeleoskusele, autentsetele suhtlussituatsioonidele ja õpilaste aktiivsele osalusele keeleõppes. Lisaks kasutatakse mängustamist ja improvisatsiooni, et muuta õppimine huvitavamaks, suurendades seeläbi motivatsiooni. Samuti rakendatakse LAK-õpet, mis võimaldab keele õppimist teiste õppeainete kaudu ning keelekümbelust, mis aitab muukeelsel õpilasel uut keelt omandada, samal ajal toetades tema emakeele oskusi.

1.3. Muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamiseks loodud õppevara

Muukeelsete õpilaste eesti keele õppimise toetamiseks ja Eesti haridussüsteemi integreerumise hõlbustamiseks on välja töötatud erinevat eesti keele kui teise keele õppimist toetavat õppevara (Haridus- ja Noorteamet 2022b; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a), sealhulgas õpikuid ja töövihikuid (lisa 1), sõnastikke, digitaalset õppevara (lisa 2), keeleõpet toetavaid mängu (lisa 3) jpm. Haridus- ja Teadusministeeriumi (2022b) veebilehel leiduv õppevara on loodud selleks, et toetada muukeelsete õpilaste keeleõpet ja aidata neil saavutada eesti keele oskus vastavalt õppekava nõuetele. Need materjalid põhinevad kommunikatiivsel lähenemisel, mis toetab õppijate praktilist suhtlusoskust (Argus *et al.*, 2021) ning on kohandatud vastavalt õppijate vanusele, keeleoskuse tasemele ja õppesisu nõuetele (Haridus- ja Teadusministeeriumi, 2022b).

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed algatusel on loodud õppevara, mis toetab muukeelsete õpilaste lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisoskust A1 ja A2 keeletasemel (Integratsiooni Sihtasutus, 2019). Lisaks leidub kirjastusi (*Kirjatark, Koolibri, AS SERK ja Maurus*), kes on välja andnud mitmeid riiklikule õppekavale vastavaid õppekomplekte. Lisaks keeleõppele võib eesti keele kui teise keele õppevara sisaldada ülesandeid, mis

tutvustavad Eesti kultuuri, ajalugu ja ühiskonda, et aidata õppijatel paremini mõista Eesti konteksti ja integreeruda kohalikku kultuuriruumi (Haridus- ja Noorteamet 2022b; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a). Õppevara võib olla diferentseeritud vastavalt õppijate individuaalsetele vajadustele ja eelteadmistele, et tagada iga õppija individuaalne areng (Kontor *et al.*, 2019; Padrik & Hallap 2020). Oluline on meeles pidada, et iga õpilane on erinev ja vajab individuaalset lähenemist ning parim meetod võib varieeruda sõltuvalt õpilase keeletasemest ja õppe-eesmärkidest (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2008; Soll, 2011).

Tutvudes olemasoleva õppevaraga näeme, et seda on palju (vt Lisa 1; Lisa 2; Lisa 3; Eesti Keele Instituut, 2024) ja kvaliteetse õppevara valimine selle seast võib osutuda õpetaja jaoks parajaks väljakutseks. Järgmises peatükis annab töö autor ülevaate sellest, mida keeleõppe õppevara valikul jälgida võiks.

1.3.1. Muukeelsetele õpilastele keeleõppe õppevara loomise kriteeriumid

Keeleõppeks loodud õppevara loomise ja kasutamise kriteeriume on mitmeid ning on varasemalt kajastatud erinevate autorite poolt (Harsono, 2007; Kitsnik, 2018; Tomlinson, 2011). Tuginedes eelnimetatud allikatele, koondas töö autor põhilised kriteeriumid kokku (vt Lisa 4). Selleks, et õpetaja suudaks muukeelsetele õpilastele luua motiveeriva ja toetava õpikeskkonna, peab õpetajal olema abiks kvaliteetne õppevara, mis vastab olulisematele kriteeriumitele nagu: *vastavus õppekavale, kommunikatiivsus, kaasahaaravus ning jõukohasus ja arendavus* (Harsono 2007; Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap, 2020).

Vastavus õppekavale on õppevara valikul väga oluline, kuna see aitab õpetajal järgida õppekava ning on õppimise tõhususe määrajaks (Riigi Teataja, 2011). Õppevara valikul tuleks silmas pidada Põhikooli riikliku õppekava (2023) nõudeid (vt Lisa 4), et see toetaks võimalikult palju muukeelsete õpilaste keeleõppeprotsessi. Õppevara peaks arendama erinevaid osaoskusi järk-järgult, alustades eelkõige sõnavara õppimisest ja lihtsast suhtlusest, minnes edasi järjest keerukamate väljendite juurde (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a; Kitsnik 2018).

Kommunikatiivsusel on keeleõppes väga suur roll (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024b), mida toetavad erinevad aktiivõppe meetodid (Kitsnik, 2018). Hea õppevara peaks andma muukeelsetele õpilastele võimalust õppida keelt neile huvipakkuval viisil (Butler, 2011; Caponetto *et al.*, 2014; Hassan *et al.*, 2019). Õppevara peaks arendama õppijate

keelekasutusoskust, võimaldades kasutada õpitavat keelt ka väljaspool klassiruumi (Harsono, 2007; Tomlinson, 2011; Ünsal, 2018). Muukeelsete õpilaste suhtluspädevust tuleks arendada erinevate keeleliste toimingute kaudu ning keelt tuleks omandada kontekstis (Butler, 2011; Põhikooli riiklik õppekava, 2023; Savignon, 2017). Eesmärgiks on arendada suhtlemisoskust ja hakkamasaamist erinevates olukordades, mitte pelgalt keelelist grammatikat või sõnavara (Kihlevelt, 2022; Padrik & Hallap 2020; Richards & Schmidt, 2010).

Õppevara peaks sisaldama harjutusi, kus grammatika ja sõnavara on teiste ülesannetega tasakaalus ning suunavad õpilasi suhtlema, mille läbi õpitakse sõnavara ja keelestruktuuri kasutamist (Kitsnik, 2018). Kasutatav õppevara peaks sisaldama ülesandeid ja erinevaid aktiivõppemeetodeid (*nt kirjadele vastamine, brošüüride võrdlemine, oma arvamuse väljendamine ja argumenteerimine*), mis võimaldaksid õpilastel rakendada õpitut päriselus (Tomlinson, 2011; Ünsal, 2018). Samuti peaks õppevara sisaldama erinevaid paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, ajurünnakuid jmt (Kitsnik, 2018).

Kaasahaaravus keeleõppes on aluseks õpilaste motivatsioonile, mis on esimese ja teise keele omandamisel erinev (Kitsnik, 2019). Motivatsiooni saab jagada kaheks osaks: *sisemine* ja *väliline motivatsioon* (Hassan *et al.*, 2019). Esimese keele omandamisel kogevad lapsed sageli tugevat sisemist motivatsiooni (Hassan *et al.*, 2019). Nad õpivad keelt oma lähedastelt, soovides kuuluda vastavasse keelekogukonda (Ellis, 2008). Väliline motivatsioon rakendub tihtipeale teise keele omandamisel ehk kohustuse ja välismaailma surve tõttu (Centar, 2018; Hassan *et al.*, 2019). Mida madalam on õpilaste motivatsioon keeleõppes, seda aeglasemalt nad teist keelt omandavad (Dörnyei, 2001; Gardner, 2007). Seega on eriti oluline, et kasutatav õppevara oleks õpilastele atraktiivne ja ärataks õpilastes huvi keeleõppe vastu (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024b). Õppevara atraktiivsus saab eelkõige alguse väljanägemisest - mida pilkupüüdvam see on, seda rohkem uudishimu ta õpilastes äratav (Harsono, 2007; Kitsnik, 2018). Õppevara kujundus mängib õpilaste tähelepanu püüdmisel väga suurt rolli ning lisaks tekstile peaks heal õppevaral olema juures ka erinevad illustratsioonid, millega õppijad saaksid samastuda (Harsono, 2007; Tursunovich, 2022). Õppevara kaasahaaravus sõltub suuresti ka ülesannetest ja harjutustest, mis peaksid olema piisavalt autentsed ja looma õpilastes seoseid nende isiklike kogemuste ja huvidega (Harsono, 2007; Kitsnik, 2019; Tomlinson, 2011). Ülesanded peaksid võimaldama muukeelsetel õpilastel omandada neid teadmisi ja oskusi, mida neil läheb vaja reaalses elusituatsioonides (Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap, 2020). Selline õppevara kõnetab

õpilasi isiklikel tasanditel, pakkudes seeläbi suuremat kaasatust ja huvi (Brophy, 2004; Stansbury, 2011).

Jõukohasus ja arendavus tagab õpilastele õppevara tõhususe (Harsono, 2007; Kitsnik, 2018). Selle kasutus ja ülesanded peaks õppijatele olema selgelt ja lihtsasti mõistetavad, mis tähendab, et õppevaras peaks olema vajalikud näited ja teemade liigendus, märgistus peab olema arusaadav ning kasutatav keel peaks vastama õppijate tasemele (Kitsnik, 2018). Õppevara peaks õpilastes arendama nende enesekindlust, mida paljud saavutavad, kui näevad, et käesolev materjal on nende jaoks jõukohane. On tähtis, et õppija tajuks õpitavat mitte ülemäära keerulisena, vaid kui loogilist jätku sellele, mida ta juba oskab (Harsono, 2007). Õppevara on keeleõppija jaoks arendav siis, kui see sisaldab mitmekesiseid teemasid, toetab erinevaid osaoskusi ning sõnavara ja grammatika on teiste harjutustega tasakaalus (Kitsnik, 2018).

Toetudes eelnimetatud kriteeriumitele, mida tõid välja mitmed autorid, on väga oluline muuta keeleõpe muukeelsetele õpilastele võimalikult huvitavaks ja jõukohaseks, et säilitada nende õpimotivatsioon keeleõppes (Butler, 2011; Harsono, 2007; Kitsnik, 2019; Savignon, 2017; Tursunovich, 2022). Hea õppevara peaks võimalikult palju võimaldama nii omavahelist kui ka koolivälist suhtlust õpitavas keeles. Keeleõppeks loodud õppevara peaks sisaldama aktiivõppemeetodeid ning äratama õpilastes huvi eesti keele vastu läbi teemade ja illustratsioonide, mis neid kõnetavad. Seoses eestikeelsele õppele üleminekuga Eesti koolides on õppevara arendamise ja uuendamise vajadus oluliselt kasvanud (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a), et säilitada muukeelsete õpilaste motivatsioon ja huvi eesti keele õppimise vastu (Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap, 2020).

2. Töö uurimisprobleem, eesmärk ja uurimisküsimused

Tutvudes erinevate materjalidega ja veebilehtedega on selgunud, et õppevara ja metoodikaid muukeelsetele õpilastele eesti keele kui teise keele õpetamiseks on palju (Argus *et al.*, 2021; Eesti Keele Instituut, 2024; Haridus- ja Noorteamet 2022a; Haridus- ja Noorteamet, 2022b; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022b; Härsing & Haridus- ja Noorteameti mitmekeelse õppe büroo, 2021; SA Innove, 2017; vt ka Lisa 1; Lisa 2; Lisa 3). Uuringud osutavad, et on raske leida õppevara, mis vastaks olulisematele kriteeriumitele (vt Lisa 4), kuna ühest küljest on õppevara vananenud ja ei paku õpilastele huvi ning teisalt ei toeta see piisavalt kommunikatiivset ehk

suhtluspõhist õpet (Harsono, 2007; Härsing & Haridus- ja Noorteameti mitmekeelse õppe büroo, 2021; Kitsnik, 2019; Valk, 2015).

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on teada saada, kuidas klassiõpetajad õpetavad muukeelseid õpilasi ja mida nad arvavad eesti keele kui teise keele õppevarast. Magistritöö eesmärgist lähtuvalt sõnastati järgmised uurimisküsimused:

1. Milliseid meetodeid ja õppevara kasutavad õpetajad muukeelsete õpilaste keeleõppeks?
2. Millised on õpetajate arvamused õppevara tõhususe kohta õppevara koostamise kriteeriumite alusel (vt Lisa 4)?
3. Millised on õpetajate peamised ettepanekud ja soovid muukeelsete õpilaste õppevara arendamisel?

3. Metoodika

3.1. Valim

Ettekavatsetud ehk sihipärasesse valimisse valiti uuritavad, kes vastasid kindlatele kriteeriumitele (Rämmer, 2014):

- 1) töötab õpetajana esimeses kooliastmes;
- 2) õpetab eesti keelt teise keelena muukeelsetele lastele;
- 3) omab muukeelsetele õpilastele eesti keele kui teise keele õpetamise kogemust vähemalt üks aasta.

Uurimuses osalemise kutsed saadeti Tartu, Tallinna ja Võru linna koolide õpetajatele ja juhtkondadele. Lõpliku valimi moodustasid kolm Tallinna linna koolide klassiõpetajat, kaks Tartu linna koolide klassiõpetajat ja üks Võru linna kooli klassiõpetaja, kellel on vähemalt üheaastane kogemus muukeelsete õpilaste õpetamisel. Kõige lühem töökogemus õpetajana oli 3 aastat ning kõige pikem töökogemus oli 35 aastat, millest muukeelsetele õpilastele eesti keele teise keele õpetamise kõige lühem periood oli 1 aasta ja kõige pikem aeg oli 26 aastat. Uuringus osalemine oli vabatahtlik ning kõigile osalejatele kinnitati, et intervjuust saadud teavet käsitletakse konfidentsiaalselt ja kasutatakse üksnes akadeemilisel eesmärgil, austades täielikult uuringus osalejate privaatsust. Selleks, et õpetajate anonüümsus säiliks, asendati intervjueritavate õpetajate nimed pseudonüümidega (Tabel 1).

Tabel 1. Intervjuus osalejate andmed.

Intervjueeritav	Sugu	Õpetaja tööstaaž	Muukeelsete õpilaste õpetamise staaž
Õ1	N	3 aastat	3 aastat
Õ2	N	16 aastat	7,5 aastat
Õ3	N	15 aastat	1,5 aastat
Õ4	N	4,5 aastat	1 aasta
Õ5	N	10 aastat	10 aastat
Õ6	N	35 aastat	26 aastat

3.2. Andmekogumine

Andmekogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Poolstruktureeritud intervjuus lähtutakse eelnevalt koostatud intervjuu kavast (Lisa 5). Intervjuu läbiviimisel võib muuta küsimuste järjekorda ja vajadusel esitada intervjueeritavale täpsustavaid küsimusi (Lepik *et al.*, 2014). Poolstruktureeritud intervjuu küsimuste koostamisel toetuti käesoleva töö eesmärgile ja uurimisküsimustele, mille alusel jagati intervjuu küsimused sisuplokkidesse.

Esimeses sisuplokis uuriti, milliseid meetodeid ja õppevara kasutavad klassiõpetajad muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamiseks. Teises sisuplokis uuriti, millised on õpetajate arvamused olemasoleva õppevara tõhususe kohta õppevara kriteeriumite (Lisa 4) alusel.

Kolmandas sisuplokis sooviti teada saada, millised on õpetajate peamised soovid ja ettepanekud muukeelsetele õpilastele loodud keeleõppe õppevara arendamisel.

Esmalt koostati intervjuu kava (Lisa 5) ning andmekogumise usaldusväarsuse tagamiseks viidi läbi pilootintervjuu ühe Tartu kooli klassiõpetajaga, kellelt eelnevalt saadi nõusolek intervjuus osalemiseks. Pilootintervjuu eesmärgiks oli teada saada, kas intervjuu küsimused on arusaadavad ja kas need vastavad töö eesmärgile. Vahetult enne pilootintervjuu läbiviimist saadeti intervjueeritavale intervjuu küsimused ning Zoom keskkonna link, kus toimus pilootintervjuu. Intervjuu käigus esitati intervjueeritavale täiendavaid küsimusi, mis lisati hiljem intervjuu kavasse. Samuti selgus, et küsimuste järjekord vajab muutmist ning mõned küsimused sõnastati ümber. Põhiküsimused pilootintervjuu tulemusena ei muutunud, mille tõttu kaasati

pilootintervjuus osalenud klassiõpetaja uuringusse. Kõik intervjuud viidi läbi veebikeskkonnas Zoom, millest viis viidi läbi 2024. aasta märtsis ja üks intervjuu toimus aprilli lõpus.

Intervjueeritavatega võeti ühendust meili teel ning lepiti kokku intervjuu toimumise aeg. Vahetult enne intervjuu toimumist saadeti õpetajatele Zoom link ja intervjuu küsimused, et intervjueeritavatel õpetajatel oleks võimalik eelnevalt vastuseid läbi mõelda. Intervjuu sissejuhatavas osas tutvustati uuringus osalejatele magistritöö autorit, töö teemat ja eesmärki. Intervjuu käigus saadud info säilitamiseks intervjuud salvestati. Kõigilt intervjueeritavatelt küsiti selleks luba ning rõhutati, et intervjuus kogutud andmed jäävad anonüümseks ning töö autor järgib kõiki tööks vajalikke eetikanõudeid.

Intervjuudes jagasid õpetajad oma isiklike kogemusi ja väljakutseid muukeelsetele õpilastele eesti keele kui teise keele õpetamisel ja olemasoleva õppevara valikul I kooliastmes. Selleks, et tagada uuringus osalejatele nende anonüümsus, asendati uuritavate nimed koodidega, kus “Õ” tähistab õpetajat ja “1–6” tähistab järjekorranumbrit. Tekkisid järgnevad koodid: Õ1, Õ2, Õ3, Õ4, Õ5 ja Õ6. Ajaliselt kõige lühema intervjuu toimumise aeg oli 35 minutit ning pikim intervjuu kestis ligikaudu 45 minutit.

3.3. Andmeanalüüs

Läbiviidud intervjuude helisalvestuste transkribeerimiseks kasutati TTÜ Küberneetika Instituudi veebipõhise kõnetuvastussüsteemi (Olev & Alumäe, 2022). Kõnetuvastussüsteemi laeti intervjuudest saadud helisalvestused, mida muudeti automaatselt tekstiks. Seejärel laekusid intervjuud tekstina autori meiliaadressile. Kõnetuvastussüsteemi poolt loodud tekstid vajasisid esinenud vigade tõttu korrastamist. Kõik intervjuud kuulati ükskhaaval korduvalt läbi, transkriptsioon kirjutati korrektselt ümber ning intervjueeritavate anonüümsuse tagamiseks asendati nende isiklikud andmed koodidega. Ühe intervjuu teksti korrastamiseks kulus keskmiselt 2 tundi. Transkriptsioonide korrastamisel kasutati Times New Roman kirjatüüpi, tähe suurus 12p. Kokku saadi 34 lehekülge transkribeeritud teksti, millest kõige pikem transkriptsioon oli seitse ja kõige lühem kolm ja pool lehekülge.

Kõik transkriptsioonid laeti ülesse QCMap keskkonda, mis on ettenähtud kvalitatiivse sisuanalüüsi tegemiseks. Andmeanalüüsi käigus moodustati koodid ja kategooriad, kasutades selle jaoks deduktiivse ja induktiivse lähenemise kombineerimist (Kalmus *et al.*, 2015).

Transkriptsioonide analüüsimise käigus märgiti töö autori arvamusel ära olulisemad lõigud ja tähistati need koodidega. Saadud koodid vaadati kaaskodeerijaga üle ning muudeti nende sõnastust. Seejärel koondati sarnase sisuga koodid pea- ja alamkategoriateks. Peale esmast kodeerimist vaadati transkriptsioonid uuesti üle ning tehti korduv kodeerimine. Andmeanalüüsi käigus tekkis 3 peakategoriat, mis baseeruvad töö uurimisküsimustel ning 8 alamkategoriat, mis tekkisid kodeerimise käigus intervjueeritavate enim esile tulnud vastuste põhjal (Tabel 2).

Tabel 2. Pea- ja alamkategoriad.

Peakategoriad		
Meetodid ja keeleõppe lähenemisviisid	Õppevara	Õppevara uuendamise vajadus
Alamkategoriad		
Suhtluspõhised meetodid Kombineeritud meetod	Kasutusel olev õppevara Õppevara sobivus	Sõnavara arendavad harjutused Suhtlemist arendavad harjutused Diferentseerimine Digitaalsed lahendused

4. Tulemused

Käesoleva magistr töö eesmärgiks on teada saada, kuidas klassiõpetajad õpetavad muukeelseid õpilasi ja mida nad arvavad eesti keele kui teise keele õppevarast. Magistr töö eesmärgist lähtuvalt esitatakse intervjuudest saadud tulemused uurimisküsimuste kaupa. Õpetajate anonüümsuse säilitamiseks on nende nimed asendatud koodidega Õ1– Õ6. Tulemuste illustreerimiseks kasutatakse tsitaate, mis on võetud intervjuude transkriptsioonidest. Tsitaadid on kohandatud keeleliselt korrektseks, seejuures säilitades õpetajate mõtteid. Tsitaadid on esitatud kaldkirjas.

4.1. Meetodid ja keeleõppe lähenemisviisid

Tulemustest selgus, et muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamisel on küsimustele vastanud õpetajate seas enim kasutatud lähenemisviisideks **suhtluspõhised meetodid** ja **kombineeritud meetod**. Suhtluspõhiste meetodite all toodi välja *kommunikatiivset ja interaktiivset õppemeetodit, keelekümblusliku lähenemist* ning *LAK-õpet*. Kombineeritud meetodi puhul

lähtutakse meetodi valikul õpilaste soovidest ning keeletasemest.

Kommunikatiivne meetod on küsimustele vastanud õpetajate sõnul üks põhilisemaid meetodeid, mida nad muukeelsete õpilaste õpetamisel rakendavad. Klassisisese suhtluse saavutavad õpetajad kasutades erinevaid võtteid: suhtluslüngaga küsimuste esitamine ja nendele vastamine, arutelud, avatud vastustega dialoogid ja rollimängud.

Meil on enda mängud nagu: sõnamäng, telefonimäng, kohandanud jah/ei mäng, kus nt tahvel on “jah”, klassi tagasein on “ei” ja seal esitavad õpilased teineteisele ise küsimusi, mille abil arendatakse küsimuste koostamise oskust. (Õ2)

Õpetajad tõid välja, et tundides on palju rääkimist ja põhirõhk on suulisel kõnel, mida toetavad nii lugemine kui ka kirjutamine ning võimalusel rakendatakse teadmiste paremini kinnistumiseks õppimist mitme meelega abil.

Suhtlus on väga oluline osa keeleõppes. Ilma motiveeritud suhtluseta ei saa õpilane keelt selgeks. (Õ1)

Lisaks tõid õpetajad välja, et suhtluse arendamiseks kasutatakse matkimist, pilte (konteksti loomiseks) ja põhilause igapäevast kordamist. Tulemustest selgus ka, et õpilastega suheldakse võimalikult palju õpitavas keeles ja suunatakse neid tegema sama. Õpetajad tõid välja, et õpilastega suhtlemisel on oluline pöörata tähelepanu teemade valikule.

Ülesanded ja teemad peaksid olema sellised, mis on õpilastele käegakatsutavad ja tekitama seoseid nende igapäeva eluga. (Õ1)

Õpetaja (Õ4) on suutnud klassiruumis luua õpilastele turvalise ja usaldusväärse keskkonna, kus õpilased julgevad jagada enda isiklike kogemusi, tehes seda kõike eesti keeles.

Interaktiivne õppemeetod, mida intervjueritavad õpetajad kasutavad, soodustab suhtlust, koostööd ja praktikat läbi mänguliste ja praktiliste tegevuste, muutes keeleõppe õpilaste jaoks võimalikult kaasahaaravaks. Peamiselt kasutavad õpetajad interaktiivse õppe rakendamisel järgmisi tegevusi: erinevad mängud, rühma- ja paaritööd, praktilised tegevused ja stsenaariumite läbi tegemine.

Õpime tihti läbi mängu, eriti sõnavara õppimisel. Kasutan selleks erinevaid vahendeid: nt “Doomino”, “Bingo”, “Alias” jpt. Need on laste jaoks väga toredad ja toetavad nende keeleõpet. Tihtipeale ei pane lapsed tähelegi, et nad õpivad eesti keelt. (Õ4)

Lisaks tõid õpetajad välja, et keeleõpet aitab interaktiivsemaks muuta nutiekraani olemasolu, mis võimaldab näidata lastele õppevideosid ning lahendada ülesandeid digitaalselt.

Keelekümbuslik lähenemine. Ühe õpetaja sõnul on talle endiselt väärtuslikud ja aktuaalsed keelekümbuslikud põhimõtted, n-õ puhta keelekeskkonna loomine ja hoidmine.

Keelekümbusõpilaste akadeemilised saavutused ja esimese keele areng programmis osalemise tõttu ei vähene, küll aga saavutavad nad kõrge taseme teises keeles. Õpetajal peavad olema selged eesmärgid, kuna õpilased vajavad palju tuge. (Õ5)

Tulemustest selgus, et õpetajad kasutavad keelekümbuse põhimõtetel loodud õppevara ja nendest pärit ülesandeid. Näiteks tõid õpetajad välja, et nad on paljundanud materjale tööraamatutest, mis on loodud keelekümbuseks. Lisaks kasutavad õpetajad enda klassiruumi seintel erinevaid seide ja pilte, mis õpetavad lastele põhiväljendeid.

LAK-õpet ehk lõimitud aine- ja keeleõpet, mis hõlmab sisupõhise ja kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid, pidas õpetaja (Õ5) eriti tõhusaks õppemeetodiks. Ta avaldas järgmise mõtte:

LAK-õppes arendatakse kõiki osaoskusi. Õpetajalt eeldatakse tavapärasest enam oskusi ja teadmisi: aineõpetajalt lingvistilisi, keeleõpetajalt ainealaseid. Minu põhilised õpetamisvõtted on diktogloss, visuaalsed vahendid ja protsesskirjutamine. (Õ5)

Küsimustele vastanud õpetajate seas oli õpetajaid kes tõid välja, et keeleõppeks kasutatav õppekomplekt “Jutulinna keelekool” on kasutusel ka teistes õppeainetes. Taoline kasutamiski viis soodustab ainete ja keelevahelist lõimingut. Tulemustest selgus, et õpetajad kasutavad LAK-õppet põhinevatel meetoditel mitmeid erinevaid visuaalseid vahendeid, kuid ainetevahelist lõimumist on siiski senini vähe.

Kombineeritud meetod on õpetajate vastuste põhjal üks võimalustest, mida nad enda klassiruumis kasutavad. Õpetajate arvamusel sõltub lähenemisviis või meetoodika suuresti sellest, milline on õpilaste keeleoskuse tase. Keele õpetamise algfaasis keskendutakse üsna palju suulisele sõnavara õppimisele ja koolieluks vajalikele põhiväljenditele nagu: “Tere!”, “Täna!”, “Palun!”, “Tule siia!” jpm. Seda kõike õpetatakse õpilastele suuremal määral läbi piltide ja mängu. Kasutatakse lisaks TPR-meetodite elemente, st jäljendamisele suunatud õpetamist (*kuula ja tee; kuula ja näita jne*), kasutades erinevaid tajukanaleid.

Õpilane peab erinevate meeltega õpitavat keelt kogema, et teadmised paremini kinnistuks. (Õ1 ja Õ3)

Õpetajad tõid välja, et nemad arvestavad üsna palju õpilaste soovide ja ideedega ning selle põhjal tehakse otsus, milliseid ülesandeid ja meetodeid antud tunnis rakendatakse.

Nüüd käesoleval aastal, kui õpilaste keeletase on parem, oleme keskendunud rohkem grammatikale ja teeme väga palju tööd tekstidega. Lahendame harjutusi ja tekste, mis aitaksid õpituid grammatika reegleid kasutada. (Õ4)

Lisaks selgus intervjuude vastuste põhjal, et lugemist ja tõlkimist (kui traditsioonilist keeleõpet) rakendatakse keeleõppes üsna palju, mille käigus suunavad õpetajad õpilasi loetud tekste analüüsima. Õpetajate sõnul aitab see muukeelsetel õpilastel teksti sügavamalt mõista ja aru saada loetu sisust ja kontekstist.

4.2. Õppevara

Õppevara valik õpetajate seas oli varieeruv ning tulemuste analüüsimisel tuli välja, et õpetajad kasutavad muukeelsete õpilaste õpetamisel erinevaid materjale, vastavalt õppijate tasemetele ja vajadustele. Õppevara all toodi välja *õppekomplekte, lisamaterjale ja digiõppevahendeid*.

Õppekomplektid, mis koosnevad peamiselt töövihikust ja õpikust, olid küsimustele vastanud õpetajate seas enim kasutatavam õppevara. Enamus õpetajaid tõid välja, et nemad kasutavad vene õppekeelegraafikule mõeldud *Kirjatark* kirjastuse õppekomplekti “Minu eesti keel”, millega on kaasas erinevaid keeleõpet toetavat lisamaterjali, nt lisapildid ja kuulamisülesanded, mis õpetajate sõnul toetavad õpilasi suhtlusoskuste arendamisel.

“Minu eesti keel” on hea selle poolest, et see sisaldab vene keelt, millele õpilased toetuda saavad. Arvan, et see õppekomplekt on piltide kasutuse poolest päris atraktiivne ja on hea materjal teisele klassile. (Õ3)

Teine õppekomplekt, mida intervjuude käigus välja toodi, oli *Mauruse* kirjastuse õppekomplektide sari “Tere, ...!”. Mõlemad õppekomplektid on õpetajate sõnul õppekavaga vastavuses. Õpetaja (Õ5) tõi täiendavalt välja, et pole antud õppekomplektile alternatiivi leidnud ning see on tema peamine materjal, mida ta kasutab eesti keele kui teise keele õpetamisel.

"Tere, ...!" sari hoiab konteksti lapse päriseluga koolis, kodus, peres, ümbritsevas keskkonnas. See on erineva raskusastmega ning võimaldab lapsel leida iseseisvalt tuge kinnistavas tegevuses õpikust. (Õ5)

Õpetajate õppekomplektide valik sõltub erinevatest põhjustest, millest põhiline oli see, mille kool on varasemalt välja valinud. Näiteks õpetaja (Õ2) tõi välja, et tema kasutab peamiselt Opiq

keskkonda, sest kool, kus ta töötab, on soetanud nendele Opiq kasutamise litsentsi. Samal põhjusel kasutab õpetaja (Õ1) peamise materjalina kirjastuse *Maurus* õppekomplekti “Jutulinna keelekool”, mis on kättesaadav veebikeskkonnas Taskutark.

Kuna “Jutulinna keelekool” õppekomplekt on mõeldud eesti keelt emakeelena rääkivatele lastele, mis ei kata kogu muukeelsete laste õpetamise vajadust (nt suhtlust arendavad ülesanded), siis olen pidanud otsima juurde täiendavaid materjale. (Õ1)

Teised õpetajad tõid samuti välja selle, et nad otsivad pidevalt juurde lisamaterjali, kuna ükski õppekomplekt, mida nemad on kasutanud, ei kata täielikult ära kõiki vajalikke kriteeriume.

Tuleb jälgida materjali raskusastet, kui materjal on liiga raske, siis ma seda ei võta ja otsin muid materjale, mida paljundada. (Õ3)

Tulemustest selgus oluline tõsiasi, et kuna diferentseerimist on eelnimetatud õppekomplektides üsna vähe või puuduvad täielikult, siis lähtudes õpilaste keeletasemest, otsivad õpetajad pidevalt materjale juurde. Toimub pidev materjali kohandamine, mis võtab palju ajaressurssi.

Lisamaterjale leiavad õpetajad nii raamatutest, vanematest õpikutest ja töövihikutest, internetist ning osad õpetajad on loonud ise õppija tasemele vastavaid ülesandeid või töölehti. Lisaks õppija võimekusele, lähtuvad õpetajad materjalide valikul või loomisel õppekava nõuetest ning teemadest, mis õpilasi kõnetada võiks.

Kasutan logopeedide poolt loodud lihtsustatud tekste, nt “Ma tunnen kolme tähte”, “Tammehaldjas Hiie”, “Lapse aja lugu”, “Dino” -K. Lempu ja “Miks sa ei õitse?” -K. Macurová. Nende põhjal loon õpilastele sobivaid ülesandeid. (Õ3)

Samuti on õpetajad avastanud mitmeid internetipõhiseid lisamaterjale ja leidnud, et digitaalseid õppevahendeid kasutades tekib mänguline efekt, mis omakorda aitab õpitavat keelt paremini kinnistada.

Digiõppevahendeid oli intervjuude käigus mainitud üsna palju. Nagu ka teiste õppevaradega, tuleb ka digitaalsete õppevahendite puhul silmas pidada riiklikku õppekava. Õpetajad tõid välja, et muukeelsetele lastele eesti keele õpetamisel kasutatakse internetist leiduvaid videomaterjale, mis haakuvad õpitavate teemadega. Lisaks videotele mainisid õpetajad QR-koode, mis on mõnele õppevarale juurde lisatud, nt *Maurus* “Jutulinna keelekool”, mis võimaldavad õpilastel lahendada ülesandeid interaktiivsel viisil. Õpetajate poolt said lisaks mainitud sellised digiõppekeskkonnad nagu: Liveworksheets, Learningapps, Kahoot, Twinkle ja

Wordwall, kust valitakse välja õpitavale teemale vastavaid ülesandeid ja vaadatakse, et need oleks õpilastele piisavalt jõukohased ja arendavad.

Olen täheldanud, et tundides digitaalsete materjalide kasutamine motiveerib lapsi tunnist rohkem osa võtma ja nad on parema meelega nõus lahendama ülesandeid learning apsis. (Õ1)

4.3 Õppevara uuendamise vajadus

Sõnavara ja suhtlemist arendavad harjutused on aspektid, millest õpetajad kõige enam puudust tunnevad. Õpetajad rõhutasid sõnavara tundmise olulisust, sest sõnavara tundmine on eelduseks järgmisele etapile ehk suhtlusele.

Õppematerjalid peaks olema seotud lapse igapäeva- ja koolieluga, sisaldama vajalikku lihtsat sõnavara, alates tervitus- ja viisakusväljenditest kuni poeskäigu sõnavarani ja selgitama, kuidas tänaval teed küsida. (Õ3)

Samuti tõid õpetajad välja, et paraku kipub õpikutes kajastatav sõnavara olema liiga keeruline - mida noorem on õpilane, seda lihtsam sõnavara olema peab. Õpetajad rõhutasid tegusõnade tundmise olulisust, sest see on lausete tuum. Lisaks toodi välja pildimaterjali tähtsust sõnavara õpetamisel, seega on enamike õpetajate soov, et õppekomplektid sisaldaks kvaliteetseid pildikaarte, mis toetaksid sõnavara õppimist. Kui õpilastel on sõnavara selgeks saanud, saab hakata moodustama lauseid ja arendada seeläbi õpilaste suhtlemisoskust.

Õppematerjal võiks sisaldada suulisi ülesandeid, mis ei piirdu ainult paarilisega arutamisega, vaid ülesanded peaksid olema selliselt ülesehitatud, et see aitaks muukeelseid õpilasi suhtlemise ja rääkimise hirmust üle saada. (Õ1)

Lisaks selgus tulemustest, et mitmed õppevarad on vananenud ning ei haaku enam tänapäeva teemadega. Õpetajad peavad väga oluliseks, et õpitavad teemad kõnetaks õpilasi ja et õpilane saaks lihtsasti aru, millest jutt käib.

Õpetaja ei peaks kulutama aega asjade selgitamisele, mida õpilased pole kunagi näinud (näiteks rahaühik "kroon"). Õpilastele jääb õpitu paremini meelde, kui nad ise on selle asjaga kokku puutunud, mille kohta ülesandes jutt käib. (Õ1 ja Õ3)

Õpetajad leidsid, et keele ja ainetevaheline lõiming aitaks õpilasi kaasa sõnavara omandamisel, sest õppeained on miski, millega õpilased igapäevaselt kokku puutuvad. Õpetaja (Õ5), kes

kasutab “Tere, ...!” sarja enda töös igapäevaselt, pööras samuti tähelepanu sellele, et antud õppevara komplekt vajab kaasajastamist ja laiendamist, kus oleks lõimitud ka matemaatika, loodus- ja inimeseõpetuse töövihikud.

Diferentseerimist on vastanud õpetajate sõnul õppevarades minimaalselt ning tihtipeale on õpetajad sunnitud ülesandeid kohandama õpilaste tasemele sobivaks või üldse selle ära jätma.

Kui tekst või ülesanne on liiga keeruline, siis ei ole see õpilase jaoks arendav. (Õ1)
Tulemustest selgus, et õpetajad sooviksid, et keeleõppeks loodud õppevarad sisaldaksid ülesandeid, mis on jagatud ära erinevateks raskusastmeteks ja lihtsustaks seeläbi õpetajate tööd.

Minu soovitus oleks tõsta eestikeelsele loodava õppevara kvaliteeti, kus avatus, põhiväärtused, diferentseerimine, eeskujud, seotus töövihikutega ja kunstiline tase on kõigile eesti keeles õppijatele kättesaadav. (Õ5)

Toodi välja oluline tõsiasi, et õpetajad on pidanud koostama nii töölehti kui ka kontrolltöid, sest olemasolevad materjalid jäävad muukeelsetele õpilastele liiga raskeks.

Digitaalsed lahendused on keeleõppes vastanute õpetajate seas üsna populaarne ning nende arvamusel võiksid niisugused lahendused olla üks osa eesti keelt õpetavatest materjalidest. Õpetajad leidsid, et õppekomplektid võiksid sisaldada otseteid digiülesannete juurde, mida iga õpilane oma nutiseadme abil saaks avada ja lahendada. Lisaks ülesannete lahendustele leidsid õpetajad, et õpilastel peaks olema võimalik ülesandeid automaatselt kontrollida, et saada ülevaade tehtud vigadest. Õpetajad pidasid oluliseks kuulamisülesannete olemasolu õppevaras ja nende arvamusel võiksid niisuguseid ülesandeid olla praegusest rohkem. Küsimustele vastanud õpetajad märkisid ära, et õpilastel peaks olema võimalus kuulata sõnade kordusi, sest see lihtsustaks oluliselt keeleõppe protsessi.

Opigu masina ülelugemine mulle ei sümpatiseeri. Kuulata materjal võiks olla päris inimese poolt ilmekalt peale loetud. (Õ2)

Lisaks tõid õpetajad välja, et neile meeldiks väga, kui lisamaterjalid oleksid juurde lisatud QR-koodidena ja kogu materjal oleks esitatud ühtse tervikuna. Samuti avaldasid õpetajad arvamuse, et kõik materjalid võiksid olla õpetajale ühest kohast kättesaadavad. Õpetajate sõnul on keeleõppeks loodud materjalid liiga laiali ning vajalikke materjalide otsimine nõuab päris palju ajalist ressursi.

Mulle väga meeldib E-tunni formaat (Opiq) ning selliseid lahendusi võiks olla rohkem, kus õpetajal on olemas kõik tunni läbiviimiseks vajalikud materjalid. (Õ2)

Õpetaja (Õ3) tõi välja ka selle, et on raske leida head videomaterjali, mis lihtsustaksid oluliselt eesti keele õpetamist muukeelsetele õpilastele.

5. Arutelu

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on teada saada, kuidas klassiõpetajad õpetavad muukeelseid õpilasi ja mida nad arvavad eesti keele kui teise keele õppevarast. Magistritöö eesmärgist lähtuvalt said sõnastatud uurimisküsimused, mille alusel loodi intervjuu küsimused.

Esimese uurimisküsimusega taheti teada saada, milliseid meetodeid ja õppevara kasutavad klassiõpetajad muukeelsete õpilaste eesti keele kui teise keele õppes. Saadi teada, et muukeelsete laste eesti keele õpetamisel kasutatakse kõige enam suhtluspõhist ja kombineeritud meetodit. Kommunikatiivse ehk suhtluspõhise õppemeetodi populaarsust on kinnitanud ka mitmed autorid (Butler, 2011; Farrell & Jacobs, 2020; Meyer, 2010) ning selle olulisust ja efektiivsust keeleõppes rõhutavad Kitsnik (2018), Padrik & Hallap (2020) ning Savignon (2017). Tulemustest saab välja lugeda, et õpilastevahelist suhtlust saavutatakse mitmesuguste ülesannete abil, mis põhinevad õpiku, töövihiku ja muudest materjalidest leitudvate harjutuste põhjal. Butler (2011) samuti kinnitab, et selline lähenemine hõlmab ülesandepõhist õpet, mis nõuab õpilastelt praktilist keelekasutust ja arendab nende suhtlemisoskusi. Saadud tulemustest võib välja lugeda, et õpetajad ei piirdu ainult kommunikatiivse lähenemisviisiga ning nad on pidanud kasutama ka muid strateegiaid, näiteks keelekümblust ja diferentseeritud õpet, et rahuldada õpilaste erinevaid keelelisi vajadusi. Samuti lähtutakse meetodi valikul õpilaste soovidest ja huvidest, mille abil äratatakse õpilaste motivatsioon ja huvi keeleõppe vastu. Seda, et aktiivne osalemine õppetöös sõltub suuresti õpilase motiveeritusest, mis omakorda sõltub õppetegevuste autentsusest, kinnitavad ka Brophy (2004), Kitsnik (2019), Padrik & Hallap (2020) ja Stansbury (2011). Saadud tulemuste põhjal saab järeldada, et teoorias levinud arusaam, et kommunikatiivne lähenemine peaks olema piisav kõigi keeleõppe eesmärkide saavutamiseks, erineb tegelikkusest ning reaalsed klassiruumi olukorrad nõuavad õpetajatelt suuremat paindlikkust ja mitmekülgset meetodite valikut.

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, millised on õpetajate arvamused õppevara tõhususe kohta õppevara koostamise kriteeriumite alusel (vt Lisa 4). Tulemustest selgus, et kasutatav õppevara on suuremas osas vastavuses riikliku õppekavaga ning lisamaterjalide rakendamisel ja valikul jälgivad õpetajad, et kasutatav õppevara vastaks õppekavale. Selle olulisust rõhutatakse ka teoorias, sest õppekava on keeleõppe tõhususe määrajaks ning toetab muukeelseid õpilasi teise keele omandamisel (Põhikooli riiklik õppekava, 2023; Riigi Teataja, 2023). Kuigi õppevara suuremas osas vastab õpetajate sõnul riiklikule õppekavale, selgus tulemustest siiski, et siiani pole leitud ühtegi õppevara, mis kataks täielikult ära kõiki kriteeriume. Üks olemasoleva õppevara puudustest on see, et kasutatavad näited on vananenud, mis on vastuolus teoorias rõhutatud autentsuse ja kaasaegsuse olulisusega (Harsono, 2007; Kitsnik, 2019; Tomlinson, 2014). Samuti võib tulemustest välja lugeda, et õppevara on liialt killustatud ja diferentseeritud ülesandeid on minimaalselt, mis takistab materjalide efektiivset kasutamist erineva tasemega õpilaste puhul. Saadud tulemused erinevad teoorias välja tooduga, kus tuuakse välja, et õppevara on diferentseeritud vastavalt õppijate tasemele (Kontor *et al.*, 2019; Padrik & Hallap 2020). Antud tulemuste põhjal saab järeldada, et kuigi teooria toetab ühtset ja integreeritud õppevara kasutamist (Haridus- ja Noorteamet, 2022a; Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a), siis õpetajad kajastasid, et selliste materjalide leidmine on keeruline ning praktikas kasutavad nad sageli erinevatest allikatest pärinevaid materjale, et kompenseerida olemasolevate materjalide puudusi. Sellest tulenevalt võib töö autor järeldada, et olemasolev õppevara ei toeta õpilasi keeleõppes piisavalt ning õppevara vajab kaasajastamist. Eriti suurt tähelepanu tuleb pöörata sellele, et järgmisest õppeaastast jõustub täielikult eestikeelsele õppele üleminek kõikides Eesti koolides ning kvaliteetse õppevara olemasolu, mis toetaks nii õpilast kui ka õpetajat, on käesoleval hetkel äärmiselt oluline.

Kolmanda uurimisküsimusega taheti teada saada, millised on õpetajate peamised soovid ja ettepanekud muukeelsete õpilaste eesti keele kui teise keele õppevara arendamisel. Tulemustest selgus, et õpetajad tunnevad kõige enam puudust sõnavara ja suhtlemist arendavatest harjutustest, mis nende sõnul on olemasolevas õppevaras minimaalselt ning kohati võib jääda mõnele õpilasele liiga keeruliseks. Nii õpetajad kui ka õppevara loomisega seotud teoreetikud kinnitavad, et alustada tuleb eelkõige sõnavara õppimisest ja lihtsast suhtlusest, kuna selle toetamisel on õppevaral suur roll (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a; Kitsnik 2018). Lisaks leidsid õpetajad, et õppevaras kasutatavad näited on vananenud ning mitmed materjalid

vajavad kaasajastamist. Harsono (2007), Kitsnik (2019) ja Tursunovich (2022) samuti kinnitavad autentsete näidete olulisust keeleõppes. Hariduspoliitikud ja õppevara loomisega seotud metoodikud rõhutavad, et seoses eestikeelsele õppele üleminekuga tuleb õppevara arendamisele ja uuendamisele pöörata eriti suurt tähelepanu (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a), sest kui õppevara ei kõneta õpilasi isiklikul tasandil, siis puudub neil ka motivatsioon keeleõppe suhtes (Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap, 2020). Samuti selgus, et õpetajad soovivad näha rohkem ülesannete diferentseerimist, mis toetaksid õpilaste individuaalset õppimist. Selle olulisust kinnitab ka teooria, sest õppevara on õpilaste jaoks tõhus vaid siis, kui ülesanded on nende jaoks jõukohased, mis kinnitab õppevara ülesannete diferentseerimise olulisust (Harsono, 2007; Kitsnik, 2018). Samuti tundsid õpetajad puudust ühtsest õppevarast, ning leiti, et praegusel hetkel on keeleõppeks vajalikud vahendid üsna laiali paisatud. Vastavad soovid on kooskõlas teoorias väljatooduga (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022b; Kitsnik, 2018)

Lõputöö autor jõuab järeldusele, et kuna õpetajate hinnangul ei vasta olemasolev õppevara täielikult keeleõppe vajadustele ja mainitud puudused takistavad edukat keeleõpet, siis kompenseerivad õpetajad neid puudujääke, luues ise täiendavaid materjale keeleõppeks, mis nõuab õpetajatelt suurt ajaressurssi. Nii uuringus osalenud õpetajad kui ka mitmed autorid tõid välja, et ainult grammatika ja sõnavara õpetamisest ei piisa ning õpilane omandab kõige paremini keelt keelekeskkonnas suheldes (Kitsnik, 2018; Padrik & Hallap 2020; Savignon, 2017). Saadud vastuste ja teooria põhjal võib autor järeldada, et suurenenud ukraina ja vene kodukeelega õpilaste arvu tõttu on sellist olukorda üsna raske saavutada, kuna omavahel suhtlemiseks valitakse keel, mis on õpilastele tuttavam ja südamelähedasem. Samuti võib saadud tulemuste põhjal järeldada, et kuna olemasolevas õppevaras on suhtluspõhiseid ülesandeid minimaalselt, siis on ka teises keeles suhtlemisel kindlustunde loomine üsna suur väljakutse, sest õpilastel puudub piisav praktika, et keelt reaalses situatsioonides rakendada. Tulemused näitavad, et eesti keele kui teise keele õpetamine oleks palju tõhusam, kui kõik keeleõppeks vajalik õppevara oleks ühtse süsteemi järgi kokku koondatud. Lisaks on oluline pöörata tähelepanu olemasoleva õppevara uuendamisele, kuna üleminek eestikeelsele õppele puudutab kõiki Eesti haridusasutuste õpetajaid ja õpilasi ning on väga oluline, et kasutatav õppevara toetaks nii õpetajaid kui ka õpilasi võimalikult palju.

Magistritöö praktiliseks väärtuseks on õpetajatelt saadud arvamused, mille kohaselt

õppevara peaks olema kaasajastatud ja diferentseeritud vastavalt õppija tasemele ning see võiks sisaldada kõiki keeleõppeks vajalikke materjale, mis arendaks õpilaste kõiki osaoskusi. Lisaks saadi teada, milliseid väljakutseid muukeelsete õpilaste õpetamisel võib esineda ja kuidas nendega toime tulla. Töö kirjutamise käigus leiti palju erinevat õppevara, mis koondati kokku käesolevasse töösse (vt Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3), mis hõlbustab muukeelsetele õpilastele keeleõppeks vajaliku õppevara leidmist. Samuti annab töö ülevaate õppevara kriteeriumitest (Lisa 4), mis võib õpetajaid õppevara valikul toetada.

Käesoleva magistritöö piiranguks võib pidada töö autori vähest intervjuerimise kogemust. Samuti takistas töö teema laialdasemat uurimist intervjueritavate vähesus, kuna õpetajaid, kes olid nõus uuringus osalema, oli vähe. Saadud valimist tulenevalt ei saa selle töö tulemusi laiendada Eesti koolidele tervikuna, sest see ei kajasta kõikide Eesti klassiõpetajate arvamusi. Uuring põhines vaid I kooliastme eesti keele kui teise keele õpetamisel. Töö autor leiab, et seda võiks laiendada ka II kooliastmele ja uurida, kuivõrd erineb I kooliastme keeleõpe II kooliastmest, mis annaks parema ülevaate muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamisest. Töö tugevusteks võib välja tuua intervjuudes osalenud klassiõpetajate põhjalikke kogemusi eesti keele kui teise keele õpetamisel.

Tänuõnad

Soovin tänada oma juhendajat Esta Sikkalit, kelle mõtete ja soovitude toel magistritöö valmis. Arvamuste ja mõtete eest soovin tänada kõiki õpetajaid, kes olid nõus osalema intervjuudes ja andma oma panuse töö valmimisse. Lisaks tänan perekonda ja sõpru, kes aitasid näha magistritööd kõrvaltvaataja pilguga.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Evelina Aništšenko

/allkirjastatud digitaalselt/

Kuupäev 15.05.2024

Kasutatud kirjandus

- Argus, R., Rüütmaa, T., & Verschik, A. (2021). *Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine. Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamismeetoditest*. Tallinna Ülikool.
- Baker, C. (2011). Foundations of bilingual education and bilingualism. *Multilingual Matters*.
- Brophy, J. (2004). *Motivating Students to Learn* (2nd ed.). Routledge.
- Butler, Y. G. (2002). Second language learners' theories on the use of English Articles. An Analysis of the Metalinguistic Knowledge Used by Japanese Students in Acquiring the English Article System. *Studies in Second Language Acquisition*, 24(3). 451-480.
- Butler, Y. G. (2011). The Implementation of Communicative and Task-Based Language Teaching in the Asia-Pacific Region. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31. 36- 57.
<https://doi.org/10.1017/S0267190511000122>
- Caponetto, I., Earp, J., & Ott, M. (2014). Gamification and Education: A Literature Review. Busch, C (Eds.), *ECGBL2014-8th European Conference on Games Based Learning: ECGBL2014* (pp. 50-57). Academic Conferences and Publishing International.
- Centar. (2018). *Eesti keelest erineva emakeelega täiskasvanute eesti keele õpe lõimumis- ja tööhõivepoliitikas: kvaliteet, mõju ja korraldus*.
<https://centar.ee/tehtud-tood/eesti-keelest-erineva-emakeelega-taiskasvanute-eesti-keele-o-pe-loimumis-ja-toohoivepoliitikas-kvaliteet-moju-ja-korraldus>
- Cummins, J. (2021). *Rethinking the Education of Multilingual Learners: A Critical Analysis of Theoretical Concepts*. *Multilingual Matters*.
- Dichev, C., Dicheva, D., Angelova, G., & Agre, G. (2014). From gamification to gameful design and gameful experience in learning. *Cybernetics and Information Technologies*, 14(4). 80–100.
- Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eesti Keele Instituut. (2024). *Õppevara loend*.
<https://sonaveeb.ee/teacher-tools/#/educational-material>
- Eesti Vabariigi Põhiseadus (1992). *Eesti Vabariigi Põhiseadus, kommenteeritud väljaanne 2020*.
https://pohiseadus.ee/sisu/3508/paragrahv_37

- Integratsiooni Sihtasutus. (2019). *Õppematerjalid*. <https://vana.integratsioon.ee/oppematerjalid>
- Riigi Teataja. (2023). *Põhikooli riiklik õppekava*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023005>
- Rämmer, A. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*.
<https://samm.ut.ee/avaleht>
- Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Eurydice Report. (2019). *Integrating students from migrant backgrounds into schools in Europe: National policies and measures*. European Commission.
- Gardner, R. C. (2007). Motivation and second language acquisition. *Porta Linguarium*, 8, 9-20.
<https://doi.org/10.30827/Digibug.31616>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2022a). *Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 muutmine seletuskiri*.
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Lisa%20_Eestikeelsele%20%C3%B5ppele%20%C3%BClemineku%20tegevuskava%20%20muutmise_%20seletuskiri.pdf
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2022b). *Lasteaiad ja koolid saavad toetust õppematerjalide soetamiseks eesti keelest erineva emakeelega õpilastele*.
<https://www.hm.ee/uudised/lasteaiad-ja-koolid-saavad-toetust-oppematerjalide-soetamiseks-est-keelest-erineva>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2023). *LAK-õpe*.
<https://www.hm.ee/eesti-keel-ja-voorkeeled/loimitud-aine-ja-keeleope>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024a). *Eestikeelsele haridusele üleminek*.
<https://www.hm.ee/uleminek>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024b). *Õppekava materjalide veeb*.
<https://projektid.edu.ee/pages/viewpage.action?pageId=211453476>
- Haridus- ja Noorteamet. (2022a). *Muu kodukeelega laps*. <https://harno.ee/muu-kodukeelega-laps>
- Haridus- ja Noorteamet (2022b). *Keelekümblus*. <https://harno.ee/keelekumblus#programmist>
- Haridussilm. (2024). *Ukraina sõjapõgenikud Eesti haridussüsteemis: Õppekeele järgi*.
<https://www.haridussilm.ee/ee/paevakajaline/ukraina/ukraina-oppijad-eesti-hariduses>
- Harsono, Y. M. (2007). Developing learning materials for specific purposes. *TELFIN Journal*, 18(2), 169-179.

- Hassan, M. A., Habiba, U., Majeed, F., & Shoaib. (2019). Adaptive gamification in e-learning based on students' learning styles. *Interactive Learning Environments*, 29(4), 545-565. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1588745>
- Härsing, A., & Haridus- ja Noorteameti mitmekeelse õppe büroo (2021). *Eesti keele õppe korraldamisest rändetaustaga õpilastele 2017-2019. Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2019/2020. õppeaastal.*
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Kebbinau, M. (2022, 6. aprill). *LAK-õpe, võimaluste paljus* [Suuline ettekanne]. LAK-õppe päev 2022, Tallinn, Eesti. <https://www.youtube.com/watch?v=i1M0PdF6B4c>
- Kihlevelt, M. (2022, 13. aprill). *Muu kodukeelega laps klassis - õpetaja pilguga* [Veebipõhine ettekanne]. Muukeelne laps Eesti haridusasutuses: Muu kodukeelega laps klassis - õpetaja vaatenurk. <https://www.youtube.com/watch?v=v1Qebrdtk5k>.
- Kitsnik, M. (2019). Eesti keele kui teise keele õppimine: Kas raske töö või kerge lõbu?. *Keel ja Kirjandus*, 1(2), 29-56. <https://doi.org/10.54013/kk735a4>
- Kitsnik, M. (2018). *Eesti keele kui teise keele õppematerjalide koostamise ja hindamise juhend*. https://sisu.ut.ee/sites/default/files/ranne/files/oppem_koostamise_juhend.pdf
- Klaas-Lang, B., & Reile, L. (2019). Miks õppida “väikest keelt”? Integratiivne vs. instrumentaalne motivatsioon välisüliõpilaste eesti keele õppimisel. M. Langemets, M-M.
- Lambert, W. E. (2014). Developing a language – competent American society: The role of language planning. In A.G. Reynolds (Eds.), *Bilingualism, multiculturalism, and second language learning*. London: Psychology Press.
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/intervjuu>
- Meyer, O. (2010). Introducing the CLIL-pyramid: Key strategies and principles for quality CLIL planning and teaching. *Basic issues in EFL-teaching and learning* (pp.295-313). https://www.researchgate.net/publication/275887754_Introducing_the_CLIL-Pyramid_Key_Straegies_and_Principles_for_CLIL_Planning_and_Teaching
- Mhathuna, M. M. (2008). Supporting children's participation in second-language stories in an Irish-language preschool. *Early years: Journal of international research & development*, 28(3), 299-309.

- Olev, A., & Alumäe, T. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic J. Modern Computing*, 10(3), 409-421. <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>
- Padrik, M., Hallap, M. (2020). Mitmekeelne erivajadustega õpilane koolis. *Milliseid põhimõtteid tuleb õpetamisel pidevalt meeles pidada?*, 52-55.
- Potowski, K. (2007). Immersion classroom research and methodology of this study. *Language and identity in a dual immersion school* (7-31). Great Britain: Cromwell Press Ltd.
- Põhikooli riiklik õppekava. (2023). *Ainevaldkond "Keel ja kirjandus"*.
https://www.riigiteataja.ee/akt/1080/3202/3005/18m_pohi_lisa1.pdf
- Richards, J. C., & Schmidt, R.W. (2010). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics* (4th ed.). Routledge.
- Riigi Teataja. (2011). *Põhikooli riiklik õppekava*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>
- Riigi Teataja. (2022). *Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eestikeelsele õppele üleminek)*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122022008>
- SA Innove (2017). *Muu kodukeelega laps*. Sihtasutus Innove.
<https://www.innove.ee/oppevara-ja-metoodikad/muu-kodukeelega-laps/>
- Saar, A., & Mõttus, R. (2018). *Keeleõppe tõhusus ja selle mõjutajad Eesti koolides*.
- Savignon, S. J. (2017). Communicative Competence. *The TESOL Encyclopedia of English Language teaching*. https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0047open_in_new
- Stansbury, M. (2011). Five things students say they want from education. *eSchool News*, 28(7).
- Statistikaamet. (2022). Elanike jaotus rahvuse alusel. *Rahvastiku demograafilised ja etno-kultuurilised näitajad*.
- Tomlinson, B. (2011). *Materials Development in Language Teaching* (2nd ed.) Cambridge University Press.
- Tursunovich, R. I. (2022). Guidelines for designing effective language teaching materials. *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, 7, 65-70.
<https://americanjournal.org/index.php/ajrhss/article/view/276>
- Valk, A. (2015). Analüüs eesti keele õppe tõhustamisest põhikoolis. *Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseum*. http://arhmus.tlu.ee/tlibrary/f/text/69/Analysys_keel_pohikool_2015_118869.pdf
- Wei, L. (2007). *The Bilingualism Reader* (2nd ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003060406>
- Ünsal, D. (2018). A Study on the Importance of Learning Styles in Foreign Language Teaching.

International Journal of Languages' Education and Teaching, 6(2), 184-191.

Yip, V., & Matthews, S. (2007). The Bilingual Child: Early Development and Language Contact.

ResearchGate

Lisa 1. Olemasolev õppevara

Klass	Autorid	Pealkiri	Ilmumisaasta	Kirjastus	Komplekti osad	Lisainfo
1. klass	Merge Simmul, Inga Mangus	“Minu eesti keel”	2018	Puškini Instituut	Õpik, töövihik, õpetajaraamat	Kättesaadav paberil ja digitaalselt. Õppimine toimub läbi aktiivse tegevuse.
1. klass	Pille Pipar	“Koos on tore. Piia lood.”	2022	Koolibri	Õpik, töövihik	Kättesaadav paberil ja digitaalselt. Ülesanded toetavad kõiki osaoskusi.
1. klass	Ivi Sepp, Merike Pääru	Eesti keele õpik ja töövihik vene õppekeelega kooli 1. klassile	2009	Koolibri	Õpik, töövihik	Õppekomplekt aitab rakendada õppetegevusse praktilisi tegevusi, mängulisust ja suhtlust.
1. klass	Maire Kebbinau, Erika Kalmus, Ene Kuurme, Krista Poks, Merike Pääru	“Tere, kool!”	2022	Maurus	Õpik, töövihik	Sobilik nii keelekümblyes kui ka üldõpetuses. Arendab kõiki osaoskusi.

1. klass	Õie Vahar, Lea Maiberg, Maibi Rikker	“Tere päevast!”	2000	Koolibri	Õpik, töövihik	Loodud muukeelse lapse keeleõppe toetamiseks.
1. klass	Marika Reili	“Jutulinna keelekool”	2023	Maurus	Aabits, lisa töövihik, töövihik (I ja II osa), õpetajaraamat ja töökava	Õppekomplekti on võimalik rakendada üldõpetuses. Toetab erinevaid osaoskusi (enamasti lugemine, rääkimine, kuulamine, vähesel määral on kirjutamist)
1. klass	Ly Krikk	“Eesti keel tirtsudele ja põnnidele”	2000	-	Õpik-töövihik I ja II osa	Toetab kommunikatiivset lähenemisviisi. Õppimine läbi mänguliste tegevuste. Toetab õpilase lugemis- ja kirjutamisoskust.
1.-2. klass	Kaie Kubri, Thea Simmerman	“Lustakas lugemik. Teadliku lugemisoskuse arendamise ülesandeid 1. ja 2. klassile”	2008	Koolibri	Töövihik	Arendab eneseväljendusoskust, fantaasiat ja sõnavara. Lõiming teiste ainetega, eelkõige inimeseõpetusega.

2. klass	I. Mangus, M. Simmul	“Minu eesti keel”	2018	Puškini Instituut	Õpik, töövihik, õpetajaraamat, helisalvestised, esitlusmaterjalid, digiharjutused	Keeleõpe toimub läbi aktiivse tegevuse.
2. klass	P. Pipar	“Koos on lõbus. Janno jutud”	2015 ja 2016 (digitaalne)	Koolibri	Õpik ja töövihik	Kättesaadav paberil ja digitaalselt. Ülesanded toetavad kõiki osaoskusi.
2. klass	I. Sepp, M. Pääru	Eesti keele õpik ja töövihik	2011	Koolibri	Õpik ja töövihik	Õppekomplekt aitab rakendada õppetegevusse praktilisi tegevusi, mängulisust ja suhtlust.
2. klass	Maire Kebbinau, Ene Kurme, Riina Popov, Merike Päär	“Tere, sõber!”	2023	Maurus	Õpik, töövihik	Sobilik nii keelekümblyes kui ka üldõpetuses. Arendab kõiki osaoskusi.
2. klass	L. Maiberg, M. Rikker, Õ. Vahar	“Tere päevast!”	2007	Koolibri	Õpik, töövihik	Loodud muukeelse lapse keeleõppe toetamiseks.

3. klass	I. Mangus, M. Simmul	“Minu eesti keel”	2018	Puškini Instituut	Õpik, töövihik, õpetajaraamat, helisalvestised, esitlusmaterjalid, digiharjutused	Keeleõpe toimub läbi aktiivse tegevuse.
3. klass	P. Pipar	“Koos on vahva. Sõprade seiklused”	2016 (paberkandjal) ja 2017 (digitaalselt)	Koolibri	Õpik ja töövihik, digitaalne õppematerjal	Kättesaadav paberil ja digitaalselt. Ülesanded toetavad kõiki osaoskusi.
3. klass	I. Sepp, M. Pääru	Eesti keele õpik ja töövihik vene õppekeelega kooli 3. klassile	2010	Koolibri	Õpik ja töövihik	Õppekomplekt aitab rakendada õppetegevusse praktilisi tegevusi, mängulisust ja suhtlust.
3. klass	M. Kebbinau, K. Koppel, R. Popov, M. Pääru, M. Rebane, S. Risti, R. Saaron, A. Sele, L. Tammela	“Tere, maailm!”	2023	Maurus	Õpik, töövihik	Sobilik nii keelekümbles kui ka üldõpetuses. Arendab kõiki osaoskusi.

3. klass	Hiie Asser, Anne Kaskman, Maire Küppar	Õpime eesti keelt koos Mütsiku ja Patsikuga	2000	AS Serk	Õpik, töövihik	Õppimine läbi mängulisuse
3. klass	Ivi Sepp, Taavi Tammsaar	Eesti keele õpik vene õppekeelega kooli 3. klassile	2009	Koolibri	Õpik, töövihik	Loodud vene õppekeelega koolidele. Sisaldab palju illustratsioone.
Tase A1+ A2+ B1	Mall Pesti, Helve Ahi	“E nagu Eesti. Eesti keele õpik algajatele A1+A2+B1”	2023	Kiri-Mari Kirjastus OÜ	Õpik, töövihik, helifailid	Materjali ülesehitus ja ülesanded toetavad kõiki osaoskusi.

Lisa 2. Veebipõhised õppevarad

Klass	Autorid	Pealkiri	Veebikeskkond	Lisainfo
1. klass	Õnne Ints, Kätlin Vainola	“Jutulinna aabits + keele kooli töövihik 1. klassile”	Taskutark	Interaktiivsed ülesanded. Toetab erinevaid osaoskusi. Õppimine läbi mängustamise.
1. klass	Pille Pipar	“Koos on tore. Piia lood”	www.opiq.ee	Toetab kõiki osaoskusi.
2. klass	Pille Pipar	“Koos on lõbus. Janno jutud”	www.opiq.ee	Toetab kõiki osaoskusi.
3. klass	Pille Pipar	“Koos on vahva. Sõprade seiklused”	www.opiq.ee	Toetab kõiki osaoskusi.
Tase 0-B1	Leelo Kingisepp ja Marju Ilves	“Eesti keele e-kursus”	www.keeleklikk.ee	
Tase B2	-	“Õpi eesti keelt teise keelena B2”	Taskutark	Tasuline
Tase A2	Ulvi Raidla, Inga Brin, Katrin Kisand, Tea Aavik, Liivi Lubi ja Anu Kolk	“Pille ja Lauri lood”	https://web.meis.ee/vaegkuuljad/index.html	
	The Arctic University of Norway	“E nagu eesti” baasil loodud keskkond.	https://oahpa.no/eesti/	Sobib õpitu kinnistamiseks

Lisa 3. Keeleõpet toetavad mängud

Tase	Pealkiri	Autorid		Lisainfo
Vanus 0-7 a.	“LapsEST tehnoloogiaga rikastatud mängud lasteaedadele eesti keele õppeks”	LapsEST	https://e-koolikott.ee/et/oppe/materjal/33608-LapsEST-tehnoloogiaga-rikastatud-mangud-lasteaedadele-estikeele-oppeks	Interaktiivsed mängud.
Algajad	“Komplekt keelepildid”	Mall Pesti	Kiri-Mari Kirjastus	Võimalik rakendada mitmel erineval viisil.
6-9 aastastele	“Muki mängud”	Kersti Klauks	https://mukimuri.net/	Mängulised ülesanded tähtede ja arvudega.
5-7. aastastele	Eesti keel teise keelena. Esimese klassi sõnavara.	Irina Petrova	https://e-koolikott.ee/et/oppe/materjal/29846-Eestikeel-teise-keelena-5-7-a-lastele	Sisaldab pilte ja heli. Laps õpib esimese klassi sõnavara läbi mängulise tegevuse.
Algajad	“Eesti keele kui teise keele õpetamine koolieelses lasteasutuses: võõrkeeleõppe meetodid, mängud ja harjutused”	Piret Kärtner, Lehte Tuuling, Lea Maiberg, Maibi Rikker, Elve Voltein	http://www.kooslasteheaks.ee/upload/files/documents/mida_me_teeme/projektid/suvine_keeleeope/dokumendid/Voorkeeleeope%20meetodid%20ja%20mangud.pdf	
2-7 aastat	“Keel ja kõne”	Silja Kaur	https://parnu.ee/failid/haridus/trykised/Keel_ja_kone_6ppem2ngud.pdf	Arendavad õppemängud.

I kooliaste	“Pildist saavad sõnad”	Leelo Kingisepp ja Kaare Sark	https://drive.google.com/drive/folders/0B9dDnQtD0IPUnBaZ2F3SVUxLW8?resourcekey=0-gMQzetoNMQnZ7AjCknjamg	Eesti keele õpet toetavate kõnearenduspiltide kogumik.
0-A2 keeletase	“Mängime ja keel saab selgeks”	Leelo Kingisepp ja Piret Kärtner	Kirjastus Iduleht	Arendab kõiki osaoskusi ning eesti keele sõnavara ja grammatikat.
	“Lugemismängud”	1. Kaja Plado, Eesti Lugemisühingu düsleksia osakond, Tartu Ülikool; 2. Mare Mürsepp, Eesti Lugemisühing, Tallinna Ülikool; 3. Tiiu Tammemäe, Eesti Logopeedide Ühing; 4. Helin Puksand, Eesti Logopeedide Ühing, Eesti Emakeeleõpetajate Selts; 5. Kadri Haljamaa, kirjastus Koolibri; 6. Kadi Lukanenok, Eesti Lugemisühingu düsleksia osakond, Tallinna Ülikool	https://lugemisyhing.ee/mangud-ja-materjalid/lugemismangud/	

Lisa 4. Õppevara olulisemad kriteeriumid, lähtudes teorias nimetatud allikatest (Harsono, 2007; Kitsnik, 2018; Tomlinson, 2011).

Kriteerium	Kriteeriumi aspektid	Kirjeldus
Vastavus õppekavale	Keeleoskuse arendamine	<i>Materjalid peaksid soodustama põhjalikke keeleoskusi, sealhulgas rääkimist, kuulamist, lugemist ja kirjutamist. Valige ressursid, mis järk-järgult arendavad keeleoskust alates lihtsast suhtlusest kuni keerukamate akadeemiliste ja sotsiaalsete keeleteadmiseni.</i>
	Kultuuriteadlikkuse integreerimine	<i>Õppematerjalid peaksid austama ja kajastama kultuurilist ning keelelist mitmekesisust. Need peaksid sisaldama elemente Eesti rahvuskultuurist ning tutvustama õpilastele erinevaid keeleregistreid ja dialekte, toetades kultuuriteadlikkuse ja -tundlikkuse arengut.</i>
	Lõiming	<i>Ainetevaheline lõiming aitab õpilastel keelt kontekstis kasutada, parandades nii nende keelelist kui ka kognitiivset arengut.</i>
	Vastavus Euroopa raamistikule	<i>Materjalid peaksid olema kooskõlas Euroopa keeleõppe raamdokumendiga (CEFR), et hinnata ja tagada õpilastele sobivad keeleoskuse tasemed nende vanuse ja haridusetapi jaoks.</i>

	Kaasavus ja ligipääsetavus	<i>Ressursid peaksid olema ligipääsetavad õppijatele erinevate keeleliste taustade ja õppimisvajadustega. Materjalid peaksid sisaldama visuaalseid abivahendeid, sõnastikke ja mitmekeelset tuge, keele mõistmise ja kaasatuse edendamiseks.</i>
	Tehnoloogia kasutamine	<i>Digitaalsed õppevahendid toetavad interaktiivset õppimist, mis toetavad keeleõpet.</i>
	Kirjandus ja autentsete tekstid	<i>Kirjanduslikke ja autentsete tekstide olemasolu võib parandada lugemisoskust ja kultuurilist mõistmist. Materjalid peaksid julgustama kriitilist mõtlemist ja isiklikku suhestumist tekstidega.</i>
	Hindamisvahendid	<i>Valige materjalid, mis sisaldavad tõhusaid hindamisvahendeid edusammude jälgimiseks ja õppimiskogemuste kohandamiseks vastavalt iga õpilase individuaalsetele vajadustele. Need vahendid peaksid aitama hinnata nii suulist kui ka kirjalikku keeleoskust.</i>
Kommunikatiivsus	Keeleoskuse integreeritud arendamine	<i>Materjalid peaksid soodustama põhjalikke keeleoskusi (rääkimine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ning toetama nende järk-järgulist arengut lihtsast suhtlusest</i>

		<i>keerukamate akadeemiliste ja sotsiaalsete keeleteadmisteni.</i>
	Aktiivõppe meetodid	<i>Hea õppematerjal kasutab aktiivõppe meetodeid nagu rollimängud, rühmatööd, ajurünnakud, mis toetavad keeleõpet läbi praktiliste ja kaasavate tegevustega.</i>
	Sõnavara ja grammatika	<i>Grammatika ja sõnavara õpetamine peab toimuma kontekstis, aidates õpilastel keelestruktuure mõista ja kasutada läbi erinevate suhtlusviiside ning situatsioonide.</i>
	Suhtluspädevuste arendamine	<i>Õppematerjal peaks soodustama õpilaste suhtlemisoskuste arengut eri keele tegevuste (kirjutamine, lugemine, kuulamine, rääkimine) kaudu, et nad saaksid keelt kasutada väljaspool klassiruumi.</i>
	Mängustamine ja improvisatsioon	<i>Õppematerjal peaks sisaldama harjutusi, mis on atraktiivsed õpilastele läbi mängustamise ja improvisatsiooni, et muuta keelestruktuuride ja sõnavara õppimine lõbusamaks ja kaasahaaravamaks</i>
	Autentsus ja elulisus	<i>Materjal peaks sisaldama ülesandeid nagu kirjadele vastamine, brošüüride võrdlemine ja arvamuste väljendamine, mis aitavad õpitut reaalses elus rakendada.</i>

	Diferentseeritud õpetamisstiilid	<i>Arvestada tuleks õpilaste erinevate õppimisstiilidega, nagu auditivne, visuaalne ja kinesteetiline õpistiil, pakkudes vastavaid õppematerjale nagu helisalvestused, kirjalikud ja illustreeritud materjalid ning füüsilist tegevust nõudvad ülesanded.</i>
Kaasahaaravus	Motivatsioon	<i>Õpilase huvi keeleõppe vastu sõltub tema motivatsioonist.</i>
	Visuaalne atraktiivsus	<i>Õppematerjali pilkupüüdvus ja visuaalne kujundus, sh erinevad illustratsioonid, mis suurendavad õppematerjali kaasahaaravust ja äratavad õpilaste tähelepanu.</i>
	Seos õpilaste huvi ja kogemustega	<i>Ülesanded ja harjutused, mis on autentsed ja loovad seoseid õpilaste isiklike kogemustega, aidates neil samastuda õppeprotsessiga ja tunda suuremat huvi keeleõppe vastu.</i>
	Praktilisus ja realistlikus	<i>Ülesanded, mis simuleerivad reaalseid situatsioone ja on vajalikud elus toimetulekuks, aitavad muukeelsetel õpilastel omandada praktilisi oskusi, mis on rakendatavad väljaspool klassiruumi.</i>
	Õpilaste kaasamine	<i>Õppematerjal, mis kõnetab õpilasi individuaalselt ja aitab luua seoseid</i>

		<i>päriseluga, suurendades seeläbi nende kaasatust ja huvi keeleõppe vastu.</i>
Jõukohasus ja arendavus	Selgus ja mõistetavus	<i>Õppematerjalid ja ülesanded peavad oleks selged ja lihtsasti mõistetavad. Materjalides kasutatav keel, märgistus ja juhendid peavad olema õppijatele arusaadavad.</i>
	Ülesehitus	<i>Oluline on, et õppematerjal sisaldab asjakohaseid näiteid ja on hästi liigendatud, et toetada õppimist ja mõistmist.</i>
	Õppija enesekindluse arendamine	<i>Õppematerjalid peaksid arendama õppijate enesekindlust, näidates, et materjal on nende võimetele jõukohane. Materjalid peaksid väljakutset pakkuma, kuid mitte olema üle jõu käivad.</i>
	Mitmekesisus ja vaheldusrikkus	<i>Õppematerjal peaks sisaldama mitmekesiseid teemasid ja arendama erinevaid osaoskusi. Grammatika ja sõnavara esitus peab olema tasakaalustatud, et see ei oleks liiga lihtne ega liiga keeruline.</i>

Lisa 5. Intervjuu kava

Sissejuhatavad küsimused:

1. Kas Teie olete nõus, et intervjuud salvestatakse?
2. Mitu aastat olete õpetaja olnud?
3. Mitu aastat olete õpetanud muukeelsetele õpilastele eesti keelt teise keelena?
4. Millise muu kodukeelega õpilastele olete eesti keelt teise keelena õpetanud?

Uurimisküsimused	Põhiküsimused	Lisaküsimused
Milliseid meetodeid ja õppematerjale kasutavad õpetajad muukeelsete õpilaste keeleõppeks?	1. Milliseid lähenemisviise ja õppemeetodeid olete rakendanud muukeelsete õpilaste õpetamisel?	
	2. Milliseid õpetamismeetodeid peate eriti tõhusaks muukeelsete õpilaste keeleõppes? Palun tooge näiteid.	
	3. Milliseid õppematerjale, muukeelsete õpilaste eesti keele kui teise keele õpetamisel, kasutate või olete kasutanud? Palun tooge näiteid.	<i>Kas muukeelsetele õpilastele suunatud õppevara kattub riikliku õppekava nõuetega? Milliseid osaoskusi õppevara arendab?</i>

	4. Kui oluline on Teie arvates, et õppematerjal tagaks keeleõppes õpilastele aktiivse õppimise ja suhtlemise?	
Kuidas hindavad I kooliastme õpetajad õppematerjalide tõhusust õppevara koostamise kriteeriumite alusel?	5. Kuidas hindate õppematerjalide atraktiivsust ja kaasahaaravust sihtrühma jaoks?	
	6. Kui tähtsaks peate keeleõppes õppematerjalide elulisust ja autentsust?	
	7. Kas Te kasutate digitaalseid õppematerjale või digitaalseid õppevahendeid?	<i>Kui jah, siis milliseid ja kuidas need aitavad kaasa muukeelsete õpilaste keeleõppele?</i>
	8. Millised strateegiad aitavad Teie arvates kaasata õpilasi läbi mänguliste ja improvisatsiooniliste tegevuste keele õppimisse?	<i>Kas eelistate teatud tüüpi ülesandeid või harjutusi? Palun tooge näiteid.</i>

	<p>9. Kuidas hindate sihtrühma jaoks õppematerjalide jõukohasust ja arendavust?</p>	
	<p>10. Kas õppematerjal tagab õpilastele ülesandeid, mis oleksid samal ajal õpilastele jõukohased kui ka arendavad?</p>	
	<p>11. Kas Teie arvates on kultuuriteadlikuse integreerimine õppematerjalidesse oluline aspekt keeleõppes? Palun põhjendage oma vastust.</p>	
<p>Millised on I kooliastme õpetajate peamised ettepanekud ja soovid muukeelsete õpilaste õppevara arendamisel ja loomisel?</p>	<p>12. Milliseid väljakutseid olete kogenud muukeelsete õpilaste keeleõppe materjalide valikul ja kasutamisel?</p>	<p><i>Kas olete pidanud tegema muudatusi olemasolevas õppevaras? Kui jah, siis milliseid?</i> <i>Miks olete pidanud neid kohandusi olemasolevas õppevaras tegema?</i></p>
	<p>13. Millised teemad või valdkonnad vajavad Teie arvates rohkem</p>	

	tähelepanu või paremat kajastust muukeelsetele õpilastele mõeldud õppematerjalides?	
	14. Kuidas hindate praegu kättesaadavate õppematerjalide vastavust muukeelsete õpilaste vajadustele ja kuidas saaks seda parandada?	<i>Kuidas saaks õppematerjale muuta muukeelsete õpilaste jaoks huvitavamaks ja kaasahaaravamaks? Milliseid digitaalseid vahendeid või tehnoloogiaid soovitate rohkem integreerida õppematerjalidesse, et toetada muukeelsete õpilaste keeleõpet?</i>
	15. Millised on Teie soovitud õppematerjalide kohandamiseks erineva keeletaseme ja õpistiiliga muukeelsetele õpilastele?	
	16. Milliseid ressursse või materjale peate oluliseks lisada õppematerjalidesse, et toetada muukeelsete õpilaste keeleõpet ja lõimimist?	

	<p>17. Millised on Teie peamised ettepanekud ja soovid muukeelsete õpilaste eesti keele kui teise keele õpetamisel?</p>	<p><i>Kas on midagi konkreetset, mida sooviksite näha tulevastes õppematerjalides, mis on suunatud I kooliastme muukeelsetele õpilastele?</i></p> <p><i>Kuidas Teie arvates peaks õppematerjalide arendamine ja loomine muutuma järgnevatel aastatel, et paremini vastata muukeelsete õpilaste vajadustele?</i></p>
	<p>18. Kas Teie arvates on oluline, et materjalid oleksid visuaalselt meeldivad ja mitmekesised?</p>	

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Evelina Aništšenko,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Klassiõpetajate arvamused muukeelsetele õpilastele eesti keele õpetamisest ja õppevarast”, mille juhendaja on Esta Sikkal, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commonsi litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Evelina Aništšenko

14.05.2024